ΑΛΗΘΕΙΑΙ

Ἡ ἱκανότης σὲ ὁδηγεῖ εἰς ὅλα τὰ ἀξιώματα, μὲ τὴν συμψωνίαν νὰ παύσῃς νὰ ἔχῃς πλέον ἱκανόνητα.

Ἐξ ἀνάγκης ὕποιος ὑποκλίνεται μπροστά σ' ἕναν, στρέφει τὴν ράχι του ὑτοὺς ἄλλους.

Ὅποιος δὲν ἐπεχείρησε ποτὲ τίποτε ἔκτακτον, δὲν ἔκαμε ποτὲ τίποτε ὑποφερτόν.

Ὁ χρόνος εἶνε ἡ ἀκτὶς τοῦ πνεύματος. Ὅλα περνοῦν ἀπὸ μπροστά του, κι' ἐν τούτοις πιστεύομεν ὅτι αὐτὸς περνᾶ.

Ἡ ἀθανασία εἶνε οἰκόπεδον διαφιλονεικούμενον ἀπὸ τὴν λήθην.

Ἐν τῇ φιλίᾳ ὅλα εἶνε κοινὰ...διὰ τον ἕνα ἐκ τῶν φίλων.

ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΕΣ ΚΟΥΒΕΝΤΕΣ

ΑΛΛΟΤΕ ΚΑΙ ΤΩΡΑ

Μὲ κάποιο δισταγμὸ ἐπῆρα τὸ ὡραῖον βιβλίον στὰ χέρια μου, μὲ κάποιο φόβο. Ἔτρεμα νὰ τἀνοίξω. Δὲν ἤθελα. Κάτι μοῦλεγε μέσα μου πῶς μὲ τἄνοιγμά του μία παλιὰ ἀγάπη μου θὰ σωριασθῇ καταγῆς καὶ μιὰ ἀνάμνησις γλυκειὰ τῶν περασμένων χρόνων θὰ σβύσῃ.

Ποιήματα τοῦ Δροσίνη στὸ 1903 ;

Πρὸ εἴκοσι ἐτῶν, μάλιστα ! Τότε τὰ διαβάζαμε. Τότε μὲ τοὺς « Ἱστοὺς τῆς Ἀράχνης» — Ἀράχνη ἦτο τὸ φιλολογικὸν ψευδώνυμον τοῦ Δροσίνη στὸν «Ραμπαγᾶ» καὶ στὸ «Μὴ χάνεσαι» - καὶ μὲ τοὺς «Σταλακτίτας» του ἐημερονώμαστε. Τότε μὲ τοὺς στίχους τοὺς δικούς του καὶ μὲ τοὺς στίχους τοῦ Καμπᾶ — ὁ Παλαμᾶς ἀπὸ τότε εἶχεν ἀρχίσει νὰ γίνεται σκοτεινὸς γιὰ τὰ κάπως περιωρισμένα πνεύματα — περνούσαμε τὶς ὧρές μας.

Κ' ἦσαν Εὐαγγέλια γιὰ μᾶς τοὺς νέους τότε τὰ ποιήματ' αὐτά. Καὶ οἱ ποιηταί τους, νέοι κι' αὐτοὶ σὰν καὶ 'μᾶς, ἦσαν οἱ ὁδηγοὶ ποῦ μᾶς ἀπεμάκρυναν ἀπὸ τὰ τέλματα τῆς ρωμαντικῆς κενολογίας καὶ μᾶς ὡδηγοῦσαν εἰς κάποια μονοπάτια ἀπαλωτέρας ἐμπνεύσεως καὶ εἰλικρινεστέρας ἐργασίας Ἔπειτα τὰ ποιήματά τους μᾶς τὰ ὑπέβαλλαν καὶ τὰ δύο τότε σατυρικὰ φύλλα, κατόπιν δὲ καὶ ἡ « Ἑστία», ἡ ὁποία ἄνοιξε τὰς στήλας της καὶ στοὺς νέους, μὴ ἀποδιώξασα ὅμως καθολοκληρίαν καὶ τοὺς γέροντας, ὅπως τοὺς ἄξιζε.

Ἀπὸ ὅλην τὴν «Γαλήνην», μοῦ ἔλεγε κάποιος ποιητὴς, προχθὲς ἀκόμη, προτιμῶ ἐγὼ τὸν « Ἴσκιο» τοῦ Γιάννη Περγιαλίτη, ποῦ ἐδημοσίεσσες στὸ προχθεσινόν σου φύλλο. Οἱ δώδεκα στίχοι μοῦ λὲν περισσότερα ἀπὸ τὶς ἑκατὸ τόσες σελίδες, τὶς κομψοτυπωμένες, τῆς «Γαλήνης» καὶ τὸ ποιηματάκι αὐτὸ ἔχει κάποιο βάθος στὴν ἔμπνευσιν καὶ κάποιαν ἁβρότητα, περίτεχνον ὅμως, στὴν ἐκτέλεσιν, ποῦ δὲν τἀπαντᾷς καὶ τόσο συχνὰ σὲ στίχους θαλασσινοὺς, Ρωμαίικους τοὐλάχιστον !

Εἶχε δίκαιον ὁ ποιητὴς γιὰ τὸν « Ἴσκιον» τοῦ ἀγαπητοῦ μας συνεργάτου. Δὲν εἶχεν ὅμως καὶ τόσον δίκαιον γιὰ τοῦ Δροσίνη τὰ ποιήματα.

Δὲν εἶδε ἐκεῖνα ποῦ ἔπρεπε νὰ ἰδῇ σ' αὐτὰ κ' ἐζήτησε πράγματα τὰ ὁποῖα ὁ ποιητὴς δὲν ἠθέλησε,— ἴσως καὶ νὰ μὴν εἰμπόρεσε — νὰ μᾶς δώσῃ,

Τὴν γαλήνην τῆς θάλασσας καὶ τὴν γαλήνην τῆς ἐμπνεύσεως, ἠθέλησε νὰ μᾶς δώσῃ καὶ μᾶς τὴν ἔδωσε. Οἱ στίχοι του, οἱ μικροὶ καὶ ἁρμονικώτατοι, εἶνε σὰν μικρὰ κυματάκια, ποῦ σπᾶνε μ' ἕνα φλοίσβημα ἐλαφρὸ καὶ νανουριστικὸ στὸ πλατὺ καὶ κάτασπρο περιθώριο τῶν σελίδων, — στὸ διάρασμα δὲ τὴν ἴδιαν ἐντύπωσιν τοῦ ἐλαφροῦ κύματος ἀφήνουν καὶ στὴν ψυχή.

Δὲν μᾶς ἔδειξε θάλασσαν φουρτουνιασμένην ὁ ποιητής. Δὲν μᾶς ἔρριξε σ' ἐμπνεύσεις μεγάλας. Δὲν μᾶς ἔδωσε στοὺς στίχους του τὴν μεγαλοπρεπῆ σκληρότητα καὶ τὴν ἐπιβλητικὴν βιαιότητα τοῦ ἀγρίου κύματος. Δὲν μᾶς ἔδειξε τὰ βάθη τῆς θάλασσας, τὰ πράσινα, τὰ γεμάτα χολήν. Μᾶς ἔδειξε τὶς ἤρεμες ἀμμουδιές. Μᾶς ἔδειξε τὰ μυρωμένα ἀκρογιάλια.

Αὐτὰ ἀγαπᾷ ὁ ποιητὴς καὶ αὐτὰ ψάλλει. Καὶ τὰ χαράσσει ἁπαλὰ στὴν ψυχὴ - ἁπαλὰ, ἀλλὰ καὶ ἀνεξίτηλα. Ἀφοῦ δὲν σβύνουν ποτέ. Ἀφοῦ ὅσα χρόνια κι' ἂν περάσουν, δὲν τὰ λησμονεῖ ἐκεῖνος ποῦ τὰ πρωτοδιάβασε.

Ἐδιάβασα ὅλο τὸ εὔμορφο βιβλίο, ἐρρόφησα ὅλους τοὺς ἁπαλοὺς στίχους καὶ δὲν μετάνοιωσα καθόλου. Καὶ διελύθησαν οἱ πρῶτοι δισταγμοί μου. Καὶ διεσκεδάσθησαν οἱ πρῶτοι φόβοι μου.

Ὁ Δροσίνης μοῦ ἄρεσε καὶ ἄλλοτε, μοῦ ἀρέσει καὶ τώρα. Καὶ πρὸ εἴκοσι ἐτῶν, παιδὶ ἀκόμα, μὲ συγκινοῦσε. Καὶ μετὰ εἴκοσι ἔτη, τώρα, ὥριμον πλέον ἄνδρα, μὲ συγκινεῖ.

Γιατί ; Ἡ καρδιά μου ἔμεινε νέα πάντοτε, μὴ ἐπηρεασθεῖσα ἀπὸ τὸν χρόνον καὶ ἀπὸ τὰς πικρίας τῆς ζωῆς; Ἢ ὁ ποιητὴς, μὲ τὰς ἁπαλάς του ἐμπνεύσεις καὶ μὲ τοὺς ἠρέμους στίχους του ἐσκόρπισε ἐπάνω της, ὡς ἄλλος Μεφιστοφελῆς, τὰ φίλτρα τῆς αἰωνίας νεότητος καὶ τὴν ξανάνειωσε ;

Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

ΕΡΓΑ ΚΑΙ ΗΜΕΡΑΙ

ΤΟ ΚΑΘΗΚΟΝ ΜΑΣ

Ἡμεῖς οἱ Ἰδεολόγοι εἴμεθα οἱ πνευματικοὶ πατέρες τοῦ λαοῦ. Ἡμεῖς εἴμεθα οἱ πραγματικοὶ ποιμένες αὐτοῦ Ἡμεῖς κρατοῦμεν εἰς τὰ χέρια μας, τὴν ψυχήν του, τὴν καρδιά του, τὸ πνεῦμά του. Ἡμεῖς ἂν θέλωμεν τὸν διαφθείρομεν ἕως τὸ κόκκαλον. Ἡμεῖς ἐὰν θέλωμεν τὸν ναρκώνομεν, τὸν ἀρρωσταίνομεν, τὸν πεθαίνομεν, τοῦ κόπτομεν κάθε καλὸν, κάθε χαράν. Ἡμεῖς ἂν θέλωμεν τὸν βοηθοῦμεν ν' ἀνθίσῃ περίφημα, νὰ εἶνε παραδειγματικος, θαυμάσιος. Οὔτε ὁ Δηλιγιάννης, οὔτε ὁ Τρικούπης, οὔτε κανεὶς ἄλλος πταίει, δι' ὅ,τι ἔγινε, δι' ὅ,τι γίνεται. Πταίουν μόνον, κυρίως, πρῶτοι, οἱ ἄνθρωποι τοῦ πνεύματος. καὶ ἡμᾶς βαρύνει ὁλόκληρος ἡ εὐθύνη τῆς σήμερον, ἡ φοβερὰ εὐθύνη τῆς αὔριον ὁλόκληρος.

Ἰδοὺ ποία εἶνε ἡ δύναμίς μας : Κάθε γῆ ἔχει τὰ μέταλά της, τὰ φυτά της, τὰ ζῶά της, τοὺς ἀνθρώπους της καὶ αἱ ἐκδηλώσεις ὅλαι τῶν ἀνθρώπων κάθε γῆς, κατὰ φυσικὸν λόγον, εἶνε διαφορετικαί. Συνεπῶς, ἄλλο εἶδος οἰκογενείας ἔχει ὁ Ἄγγλος. ἄλλο ὁ Γάλλος, ἄλλο ὁ Ἰταλὸς, ἄλλο ὁ Γερμανός. Ἄλλο πατρικὸν αἴσθημα ἔχει ὁ Ἄγγλος, ἄλλο μητρικόν, ἄλλο ἀδελφικόν. Ἄλλο ὁ Γάλλος, ὁ Ἰταλὸς, ὁ Γερμανός. Ἄλλη λοιπὸν εἶνε καὶ ἡ Ἑλληνικὴ οἰκογένεια, διότι ἄλλος εἶνε ὁ Ἕλλην, διότι ἄλλη εἶνε ἡ γῆ του. Ἡ οἰκογένεια εἶνε ἡ θρησκεία τοῦ Ἕλληνος. Εἶνε ἡ βαθυτέρα του θρησκεία,ἀπὸ τὴν προϊστορικὴν ἐποχὴν ἕως αὐτὸν τὴν στιγμὴν, παντοῦ ὅπου ὑπάρχει Ἕλλην. Θρησκευτικῶς τηρεῖται ἡ ἱεραρχία, δυνατότατος εἶνε ὁ ἑνωτικὸς δεσμὸς τῆς ἀγάπης, τῶν αἰσθημάτων, τῶν καθηκόντων τοῦ σεβασμοῦ μεταξὺ τῶν μελῶν της. Ἀπόλυτος ἡ ἀφοσίωσις τοῦ ἑνὸς εἰς τοὺς ἄλλους, τῶν ὅλων διὰ τὸν ἕνα. Ὁ Ἕλλην δὲν ἔχει τίποτε ἱερότερον εἰς τὸν κόσμον ἀπὸ τὴν οἰκογένειάν του. Τίποτε δὲν τηρεῖ ὑψηλότερα, ἁγνότερα Ὁ πατὴρδουλεύει εἰς ὅλην του τὴν ζωὴν διὰ τὸ σπίτι του. Ἡ μητέρα—ὦ ἡ ἑλληνὶς μητέρα ! ἡ ὡραιοτάτη Παναγία—πονεῖ δι' ὅλους εἰς ὅλην τὴν ζωήν. Ὁ ἀδελφὸς, ἔχει τὴν ἀδελφήν του σὰν τὰ μάτια του. Δὲν ὑπανδρεύεται πρὶν τὴν ὑπανδρεύσῃ. Ὁ υἱὸς μόλις μάθει ὅτι ἡ μητέρα του εἶνε ἀσθενὴς, τρέχει ἀπὸ τὰ βάθη τῆς Αἰγύπτου, τῶν Ἰνδιῶν, τῆς Ἀγγλίας, ἀπὸ τὰ πέρατα τοῦ κόσμου,νὰ εὑρεθῇ κοντά της καὶ ὅσον καὶ ἂν ἀσπρισαν τὰ μαλλιά του, ὅσον καὶ ἂν τὸν ἀγρίευσαν αἱ καταιγίδες, κλαίει σὰν μικρὸ παιδὶ μόλις τὴν ἰδεῖ. Εἴτε εἰς τὴν Μάνην, εἴτε εἰς τὴν Σύφνον, εἴτε εἰς τὰς Πάτρας, εἴτε εἰς τὸν Βόλον, εἴτε εἰς τὴν Κρήτην, εἴτε εἰς τὰς Ἀθήνας, εἴτε εἰς τὴν Πόλιν, εἴτε εἰς τὴν Ὀδησσὸν, εἴτε εἰς τὴν Ἀλεξάνδρειαν, εἴτε πρὸ χιλίων, εἴτε πρὸ ἑκατὸν, εἴτε πρὸ πέντε ἐτῶν, εἴτε τώρα, αὐτὴ εἶνε ἡ μία ἑλληνικὴ οἰκογένεια. Ἡμεῖς οἱ ἰδεολόγοι, οἱ ἰδεογράφοι, ἔχομεν τὴν δύναμιν, ἂν θέλωμεν, νὰ καταστρέψωμεν τὸ θαυμάσιον αὐτὸ πρᾶγμα, νὰ θραύσωμεν τοὺς ἱεροὺς καὶ στενοτάτους αὐτοὺς δεσμοὺς, νὰ ξεριζώσομεν τὰ αἰσθήματα αὐτὰ, νὰ πετάξωμεν τὴν οἰκογένειαν εἰς τοὺς δρόμους, νὰ τὴν διαλύσωμεν εἰς τοὺς τέσσαρας ἀνέμους. Δὲν ἔχομεν παρὰ νὰ πάρωμεν τὴν οἰκογένειαν τοῦ ἄγγλου, τοῦ γάλλου, τοῦ γερμανοῦ τοῦ ἰταλοῦ καὶ νὰ εἰποῦμεν εἰς τὴν ἰδικήν μας νὰ γίνῃ τὸ ἴδιον. Καὶ ὁ ἄγγλος ἀδελφὸς ἀφήνει τὴν ἀδελφήν του νὰ πεθάνῃ ἀπὸ τὴν πεῖναν, τὴν παραδίδει δεμένην ἐπάνω εἰς τὰ σίδερα τοῦ κρεββατιοῦ διὰ νὰ πάρῃ ὀλίγα θελήνια καὶ μεθύσῃ. Ὁ ἰταλὸς σὲ πηγαίνει εἰς τὴν μητέρα του καὶ τρέφεται ἀπὸ τὴν διαφθοράν της. Ὁ Γερμανὸς μὲ ὀλίγα μάρκα σοῦ πουλεῖ τὴν γυναῖκά του, τὴν ἀδελφήν του, τὴν μητέρα του, τὴν νόννα του. Ὁ Ἕλλην, πατὴρ, υἱὸς, ἀδελφὸς, **σκοτώνει**. Παίρνομεν λοιπὸν ἡμεῖς, τὴν «Τιμὴν» τοῦ Σούδερμαν, τὴν μεταφράζομεν, τὴν ἐξυμνοῦμεν τὴν διδάσκομεν εἰς τὸ θέατρον, τὴν συζητοῦμεν καὶ, λέγομεν ἡμεῖς οἱ πνευματικοὶ πατέρες, οἱ ὁδηγοὶ, ἡ τιμὴ εἶνε κολοκύθια, δὲν ὑπάρχει τιμή.Εἶσαι βάρβαρος νὰ ἔχῃς τιμήν.

Αὐτὴν τὴν δύναμιν ἔχομεν εἰς κάθε τι.Καὶ μεαὐτὴν τὴν δύναμινδυνάμεθα νὰ κάμωμεν το κάθε καλὸν τὸ κάθε κακὸν εἰς κάθε ζήτημα.Δυνάμεθα νὰ κάμωμεντὸν λαὸν νὰ κρατήσῃ τὰ ἰδικά του θαυμάσια πράγματα ἢ νὰ τὰ ἀλλάξῃ μὲ ἄλλα ξένα, ποταπά. Βαθυτάτη λοιπὸν πρέπει νὰ ἀρχίσῃ ἡ συναίσθησις τῆς εὐθύνης ἡμῶν. Ὁ κάθε ἰδεολογῶν ἢ ἰδεογραφῶν βαθύτατα πρέπει νὰ συναισθάνεται πιάνων τὴν πένα. τί κακὸν δύναται νὰ κάμῃ ἢ τί καλόν.

Καὶ κανένα ἀπολύτως σκοπὸν ἄλλον, δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ ἔχωμεν τώρα, πιάνοντες τὴνπένα, παρὰ πῶς να θέσωμεν τὰς ἰδέας εἰς τὴν θέσιν των, διὰ νὰ θέσωμεν ἔπειτα καὶ τὰ πράγματα. Κανένα ἄλλον σκοπὸν παρα νὰ δημιουργήσωμεν τὴν Ζωὴν Ἑλληνικήν.

Καὶ διὰ νὰ τὴν δημιουργήσωμεν καὶ τὴν βοηθήσωμεν νὰ ἀνθίσῃ πρέπει νὰ μελετήσωμεν αὐτὴν ποῦ ἔχει, **καὶ ἔχει καὶ εἶνε θαυμασία καὶ εἶνε ἀνωτέρα κάθε Εὐρωπαϊκῆς** (μὴν ἀκοῦτε τοὺς ξιππασμένους) νὰ τοῦ συστήσωμεν νὰ κρατήσῃ μὲ τὰ δόντια ὅτι ἔχει ἰδικόν του, νὰ τοῦ δείξωμεν ὅτι εἶνε ὡραῖον ὅτι ἔχε., νὰ τοῦ τὸ ἀποδείξωμεν, νὰ τὸ ἐπαναφέρωμεν, νὰ τὸ κάμωμεν πρῶτοι ἡμεῖς, νὰ εἴμεθα ἡμεῖς ὑπερήφανοι δι' ὅτι ἔχομεν ἰδικόν μας, νὰ τοῦ συστήσωμεν καὶ αὐτοῦ νὰ εἶνε ὑπερήφανος.ὅπως ἦτο πάντοτε καὶ θὰ ἦτο καὶ τώρα ἐὰν δὲν τὸν ἀλλάζαμεν ἡμεῖς.

Καὶ πρὶν στραφῶμεν πρὸς τὴν Ἑλλ. ζωὴν, τὸ πρώτιστον πρᾶγμα ποῦ ἔχομεν νὰ κάμωμεν, διότι εἶνε καὶ τὸ μόνον ἐμπόδιον, νὰ κτυπήσωμεν κατακέφαλα ἀπὸ τὴν μίαν ἄκρην τῆς ζωῆς ἕως τὴν ἄλλην. ἀπὸ τὴν κούνιαν ἕως τὸν τάφον τὸν **Ξενισμόν**.Νὰ βοηθήσωμεν τὰς λαϊκὰς τάξεις καὶ τὰς μεσαίας τάξεις—αἱ ὁποῖαι ἐκόλησαν τὴν ψώραν ἀπὸ τὴν ἀνωτέραν καὶ ἔγιναν **γελοιωδέστατα**ι—νὰ ἐλευθερωθοῦν,νὰ κτυπήσωμεν μὲ μῖσος καὶ ἀπόφασιν ἀμείλικτον,τὸν ξενισμὸν τῆς ἀνωτέρας τάξεως,μέχριςὅτου τὸν ξεπατώσωμεν ὁριστικῶς,μέχρις ὅτου δὲν μείνειοὔτε ἴχνος. Ὁ καθεὶς λοιπὸν εἴτε ἰδεολογῶν,εἴτε ἰδεογραφῶν,διὰ τοῦ ἔργου καὶ δια τοῦ λόγου,ἀποστολικῶς, καθῆκον ἔχει,νὰ βοηθήσῃ τὸν πρῶτον αὐτὸν ἀγῶνα πρὸς πέταγμα τῶν ξένων πραγμάτων τὰ ὁποῖα πνίγουν τὰ ἰδικά μας δὲν ἀφήνουν θέσιν διὰ τὰ ἰδικά μας καὶ ἐμποδίζουν τὴν ὀημιουργίαν ἰδικῶν μας πραγμάτων ἀπὸ τὰ ἰδικά μας ὑλικὰ καὶ ἀπὸ τοὺς ἰδικούς μας τεχνίτας. Ἀπὸ τὰ πράγματα τοῦ σπιτιοῦ ἕως τὴν ἐφημερίδα καὶ τὸ περιοδικὸν καὶ τὸ θέατρον καὶ τὴν φιλολογίαν.

Εἶνε ἀδύναταν να ὑπάρξῃ Ἑλληνικὴ Ζωὴ ἑνόσῳ ὅλη ἡ ζωὴ εἶνε πιασμένη ἀπὸ τὴν ξένην.

ΠΕΡΙΚΛΗΣ ΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΣ

"ΚΡΙΤΙΚΗ,,
Δεκαπενθήμερον ἐπιστημονικὸν καὶ καλλιτεχνικὸν περιοδικὸν
Ἱδρυταί : Γ. ΑΞΙΩΤΗΣ καὶ Γ. ΛΑΜΠΕΛΕΤ

Συνδρ. ἐτησία Δρ. 10
» ἑξάμηνος » 6
» τρίμηνος » 4

ΚΡΙΤΙΚΗ

Εἰς τὴν «Κριτικὴν» συνεργάζονται οἱ καλλίτεροι λόγιοι κ'ἐπιστήμονες, ἰδικοί μας καὶ ξένοι.

Διὰ τὸ ἐξωτερικὸν
Συνδρ.ἐτησία φρ.χρ. 18
» ἑξάμηνος » 6

Διὰ πᾶσαν αἴτησιν : Διεύθυνσις «Κριτικῆς» Ἀθῆναι Ὁδὸς Ἁγ. Κωνσταντίνου 20

Ἡ «Κριτικὴ» εἶνε τὸ εὐθηνότερον τῶν μέχρι τοῦδε ἐκδοθέντων περιοδικῶν

ΤΑ ΚΑΠΕΛΛΑ ΣΑΣ ΤΑ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΩΤΕΡΑ
ΤΑ ΕΥΘΗΝΟΤΕΡΑ ὦ 'Ατθίδες, ΤΑ ΙΔΙΟΤΡΟΠΩΤΕΡΑ
ΚΑΠΕΛΛΑ ΕΙΣ ΤΟΥ Γ. ΒΛΑΝΤΗ
12—Ὁδὸς Εὐα γ. λιοτρίας—